

Inrichtingsplan
Landschapsbeheer Gelderland

Naam : Boerkamp
Straat : Woudweg 10
Postcode : 7395 SE
Plaats : Teuge

Landschapsbeheer Gelderland
Rosendael 2^a
6891 DA Rozendaal
Contactpersoon: R. Borkes
Datum: 9 november 2011

Zorg voor ons landschap

MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaren van de grond: particulieren, boeren en overheid.

1 Voorwoord

Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG) is in Gelderland de organisatie die zich inzet voor het cultuurlandschap. Het landschap met heggen, knotwilgen, boomgaarden en poelen. Wij hebben geen eigen terreinen en werken dus altijd samen met anderen. Dit kan een gemeente zijn, een particulier, vrijwilligers of met de provincie Gelderland. Veel van het landschap wordt in stand gehouden door vrijwilligers. Deze onmisbare krachten ondersteunen wij met kennis, kunde en gereedschap. SLG is vanwege de ideële doelstelling en de werkwijze hoe aan deze doelstelling gewerkt wordt een erkend goed doel met een CBF keur en in bezit van een provinciale erkenning als een Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB). Dit maakt het mogelijk om een vaste beneficiënt te zijn van de Nationale Postcodeloterij.

Ook het particulier natuur,- en Landschapsbeheer op het eigen erf stimuleren we. Dit kan in (gemeentelijke) projecten zoals Dorpen in het Groen maar ook met individuele bewoners door hen te voorzien in advies en het ontwerpen van inrichtingsplannen.

Het nu voorliggende inrichtingsplan is een uitwerking van een landschappelijke inpassing van het terrein aan de Woudweg 10 in Teuge.

2. Inleiding

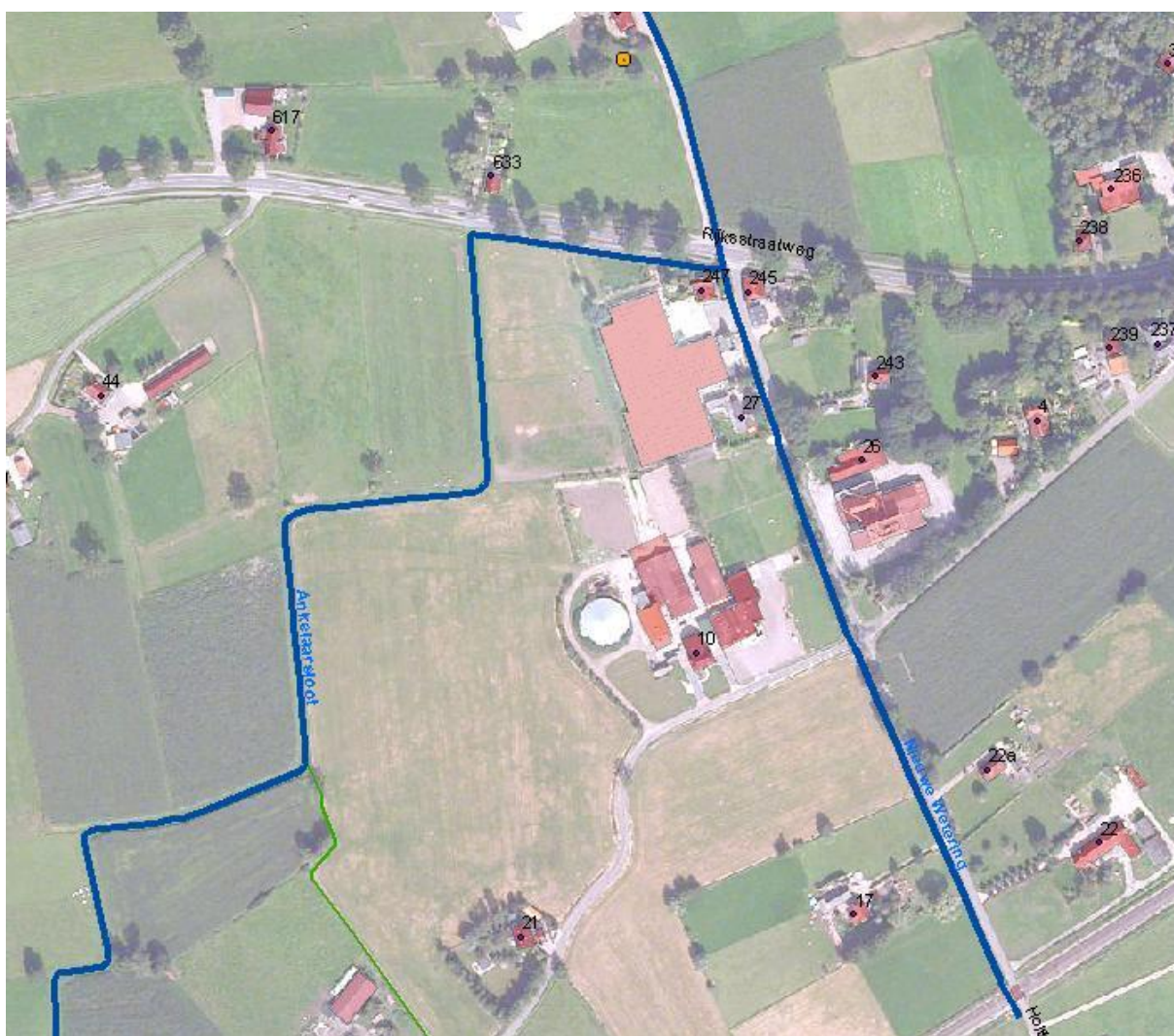
De fam. Boerkamp, woonachtend aan de Woudweg 10 in Teuge (Gemeente Voorst) hebben het voornemen het voormalige varkensbedrijf om te vormen naar een Paardenbedrijf. Daartoe dient het bestemmingsplan te worden gewijzigd.

Om dit initiatief mogelijk te maken is een landschappelijk inpassingsplan vereist. Een landschappelijke inpassing betekent dat de initiatieven een bijdrage moeten leveren aan de doelen van de gemeenschap, waaronder het behoud en ontwikkeling van een goed functionerend en karakteristiek landschap. Uiteindelijk dient met het initiatief winst te worden geboekt voor de directe omgeving door de aanleg (en herstel) van karakteristieke landschapselementen op het beschikbare terrein en indien nodig daarbuiten.

Het inpassingsplan is zoveel mogelijk afgestemd op het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) van de gemeenten Epe, Heerde en Voorst; "Van Veluwe tot IJssel". Dit resulteert in een landschappelijk en cultuurhistorisch verantwoorde inrichting waarbij niet alleen is gelet op de inpassing van de bouwwerken maar ook naar de mogelijkheden het landschap in de directe omgeving te versterken.

3. Huidige situatie

Het terrein aan de Woudweg 10 is circa 3,5 ha groot. De oostzijde van het terrein wordt begrenst door twee bedrijven. Op de hoek Rijsstraatweg / Holthoevenestraat ligt een glastuinbouwbedrijf welke aan de zuidzijde wordt begrenst door slachtbedrijf Meijerink. De noordzijde van het terrein grenst aan de Rijsstraatweg en de zuid- en westzijde van het erf grenst langs wei- en akkerlanden, deels gelegen in de gemeente Apeldoorn. Langs de westelijke eigendomsgrens loopt de Ankelaarsloot, een A-watergang.

Kaartje met A-watergangen (Waterschap Veluwe)

Foto boven: Zicht op het erf vanaf de Rijksstraatweg

Beeldbepalende elementen op het erf zijn de paardenstallen, het voormalige mestbassin, en de rijbakken. Karakteristieke beplantingselementen zijn vrijwel niet aanwezig met uitzondering van de bomenrij langs het oprit.

Foto boven: Bomenrij langs het oprit van het bedrijf

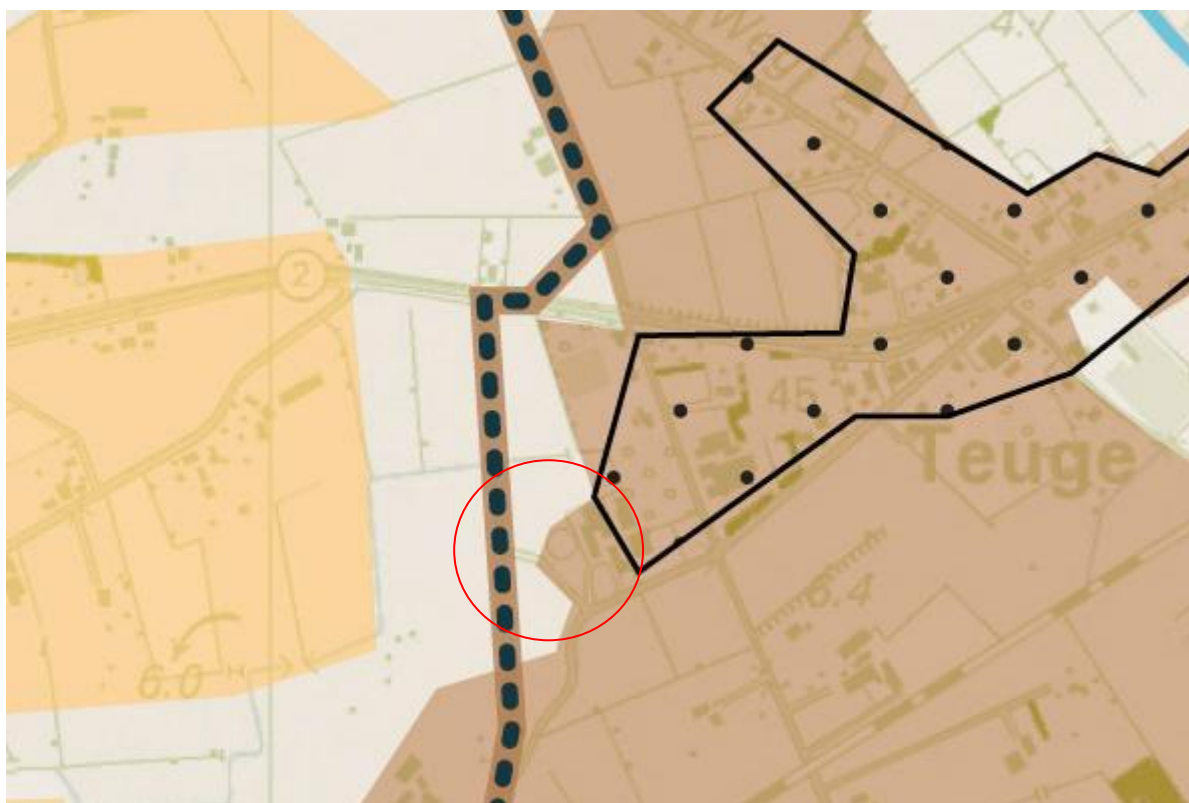
Buiten de gebouwen om hebben zijn er ook andere elementen aanwezig die de uitstraling van het bedrijf bepalen. Denk daarbij aan paardentrailers, geparkeerde auto's, hooibalen opslag, hekwerken, lichtmasten en witte linten.

Landschappelijk verantwoorde (erf) beplanting is aanwezig in de vorm van een bomenrij langs het oprit en de berken in de sloot op de oostelijke erfgrens.

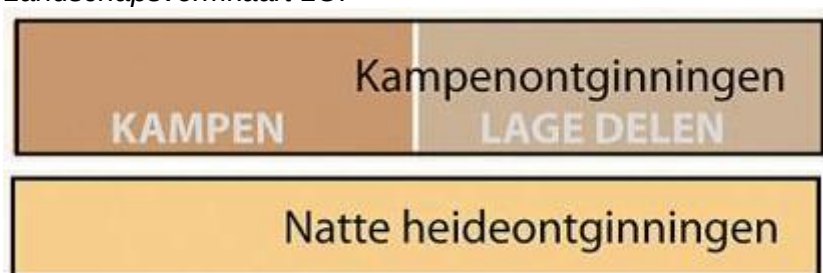
4. Het landschap

Het terrein ligt op de overgang van het kampenlandschap en het natte heideontginningenlandschap.

Het kampenlandschap bestaat uit een gebied ten oosten van het Apeldoorns kanaal. Het landschap kenmerkt zich door een afwisselend patroon van hoge zandopduikingen en lage delen ertussen.

Landschapsvormkaart LOP

Het kampenlandschap is ontstaan op de hogere delen in het landschap. Deze hoger gelegen gronden zijn ontstaan onder invloed van de ijstijden. Het zijn dekzandruggen en

dekzandkoppen waarop Twello, Wilp-Achterhoek, Teuge en de Vecht zijn ontstaan. Deze hogere delen werden in de late Middeleeuwen als individuele akkers in gebruik genomen. De kampen waren van elkaar gescheiden door houtwallen en singels. Een bolle ligging en steilrandjes droegen bij aan de herkenbaarheid. De boerderijen werden meestal gebouwd aan de randen van de dekzandruggen zodat het grootste deel van de ruggen gebruikt kon worden als bouwland. Het kampenlandschap behoort tot de structuurrijkste typen met relatief veel lijn- en vlakvormige landschapselementen zoals houtsingels, houtwallen, heggen, hagen en (hakhout)bos. De bebouwing is verspreid. De waterlopen en wegen zijn grillig.

Na de kampen en essen werden als gevolg van voortschrijdend inzicht en kennis ook de lagere delen ontgonnen. Dit resulteerde in een divers landschapsbeeld. Ook de natte heidegronden ten westen van Teuge zijn pas laat in gebruik genomen. Lange tijd bleven deze gebieden onontgonnen en onbebouwd door de relatief ongunstige landschappelijke situatie. Door het geïsoleerde karakter en lage ligging waren deze gebieden erg nat door kwel en afstromend water. De natte heideontginningen zijn nu hoofdzakelijk in gebruik als grasland en de ontginningsassen zijn nog herkenbaar in het verkavelings- en wegenpatroon. Doordat deze gebieden relatief laat zijn ontgonnen kent het gebied een rationele verkavelingsstructuur met veel sloten. Landschappelijke beplanting bestaat vooral uit knotbomen en elzensingels.

Het landschapsbeleid voor het heideontginningenlandschap streeft in de meer bebouwde en verrommelde gebieden naar een groene verdichting van het landschap door de vorming van een robuust groen casco. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt gestreefd naar het sterk vergroenen van het landschap door wegbeplantingen, erfbeplanting, kavelbeplanting en bosjes.

Het landschapsbeleid voor het kampenlandschap streeft naar het beplanten van de hoge delen in het landschap; de zandopduikingen waarop de kampen zijn ontstaan. Deze kunnen verdicht worden met weg-, erf en kavelbeplanting op de randen van kampen richting de lage gronden.

Historische kaart omstreeks 1900

5. Inrichtingvisie

Het voormalige varkensbedrijf wordt omgevormd naar een paardenbedrijf. De schuren en stallen krijgen daarbij een nieuwe functies en op het erf verschijnen elementen die kenmerkend zijn voor een paardenbedrijf. De verandering in functie en verandering van het erf in het landschap maken dat een landschappelijke inpassing nodig is.

Dit inpassingsplan beoogt een verantwoorde inrichting van het erf en omliggend terrein. Het erf zelf kent echter weinig vrije ruimte om d.m.v. beplanting een landschappelijke inpassing te realiseren. Met erfbeplanting alleen kan het erf onvoldoende worden ingepast en is er geen sprake van een landschappelijke inbedding. De ruimte op het erf wordt voornamelijk ingevuld door gebouwen zoals schuren en stallen, erfverharding en rijbakken.

Om een landschappelijke inpassing mogelijk te maken is ruimte gezocht in het aangrenzende landschap rondom het erf. Dit vertaalt zich in de aanplant van lijnvormige beplantingselementen langs de randen van de kavels. De beplantingselementen zijn zodanig gesitueerd dat zij op een verantwoorde manier zorgen voor een maximale inpassing met een minimale beplantingslengte. De manier waarop de elementen zijn opgenomen in het plan zorgen voor een optimale inbedding van het erf, in het landschap. Deze inbedding in het landschap maakt dat het erf landschappelijk is ingepast.

De verkavelingsstructuren worden versterkt door de aanleg van met name knotwilgen en elzensingels. Deze elementen zijn kenmerkend voor het broekontginningenlandschap. Wilgen en elzen zijn soorten die goed passen bij de natte omstandigheden.

Het plan voorziet in zowel oost-west georiënteerde beplanting als noord-zuid georiënteerde beplanting. Het zijn rechte, lijnvormige beplantingstructuren die ervoor zorgen dat het erf weer onderdeel wordt van het landschap. De elkaar kruisende beplantingselementen zorgen eveneens voor ecologisch aantrekkelijke verbindingen.

Aandachtspunten bij de landschappelijke inpassing van het bedrijf;

- Aansluiten bij bestaande beplantingselementen.
- Zorgen voor een landschappelijke inbedding van het erf.
- Streven naar een groen en besloten erf.
- Openheid weilanden behouden met enkel perceelrandbeplanting.
- Versterken (kenmerkende) verkavelingspatronen.
- Versterken herkenbaarheid van het (broekontginningen) landschap.
- Gebruik van streekeigen landschapselementen
- Gebruik van inheemse streekeigen beplanting
- Bescherming tegen vraat door vee van bestaande en nieuw aan te leggen landschapselementen.

6. Beplantingsplan

Hieronder worden de diverse nieuw aan te leggen landschapselementen tot in detail uitgewerkt en beschreven. Op de inrichtingskaart worden deze elementen eveneens weergegeven waarbij de beschreven objecten corresponderen met de nummers op de bijgevoegde kaart. In de bijlage van dit inrichtingsplan zijn de informatievellen opgenomen over de aanleg en beheer van de voorgestelde elementen.

1. Knip- en scheerheg

Locatie	: om de voortuin (zie tekening)
Lengte	: 9 meter
Breedte	: 1 planrij
Soort	: beuk (<i>Fagus sylvatica</i>)
Plantwijze	: 4 stuks per meter
Aantal	: 36 stuks
Maat	: 80-100 cm lengte
Overig	: nvt
Aanleg en beheer: Zie informatievellen in de bijlage	

2. Struweelrand tegen bestaande bomenrij

Locatie	: tegen de bestaande bomenrij langs het oprit (zie tekening)
Lengte	: 70 meter
Breedte	: 5 meter
Oppervlakte	: 440 m ²
Plantwijze	: vierkantsverband 1,50 x 1,50 meter
Aantallen	: 195 stuks
Soorten	: 50 stuks hazelaar (<i>Corylus avellana</i>) : 50 stuks meidoorn (<i>Crataegus monogyna</i>) : 45 stuks Gelderse roos (<i>Viburnum opulus</i>) : 25 stuks sleedoorn (<i>Prunus spinosa</i>) : 25 stuks kardinaalsmuts (<i>Euonymus europaeus</i>)
Maat	: 80-100 cm
Overig	: het landschapselement dient d.m.v. een permanent raster te worden beschermt tegen vraat door vee.
Aanleg en beheer: Zie informatievellen in de bijlage	

3. Vrij uitgroeiende haag

Locatie	: voor de longeerbak (zie tekening)
Lengte	: 30 meter

Breedte : 1 planrij
 Plantwijze : 2 stuks per meter
 Aantal : 60 stuks
 Soorten : 25 stuks veldesdoorn (*Acer campestre*)
 : 25 stuks gewone liguster (*Ligustrum vulgare*)
 : 10 stuks zwarte els (*Alnus glutinosa*)
 Maat : 80-100 cm
 Overig : nvt
 Aanleg en beheer: Zie informatievelen in de bijlage

4. Elzensingel en elzenhakhoutsingel

Locatie : (zie tekening)
 Lengte : 285 meter
 Breedte : 1 planrij
 Soort : Zwarte Els (*Alnus glutinosa*)
 Plantwijze : 1 stuks per meter
 Aantal : 285 stuks
 Maat : veren/8-10 stamomtrek
 Overig : het landschapselement dient d.m.v. een permanent raster te worden beschermt tegen vraat door vee.
 Aanleg en beheer: Zie informatievelen in de bijlage

5. Knotbomen

Locatie : Langs de sloot, ten noorden van de rijbak (zie tekening)
 Lengte : 75 meter
 Soort : Schietwilg (*Salix alba*)
 Aantal : 12 stuks
 Plantafstand : 6 meter
 Maat : veren/8-10 stamomtrek
 Overig : het landschapselement dient d.m.v. een permanent raster te worden beschermt tegen vraat door vee.
 Aanleg en beheer: Zie informatievelen in de bijlage

met onderbegroeiing

Locatie : Langs de sloot, ten noorden van de rijbak (zie tekening)
 Lengte : 75 meter
 Breedte : 1 planrij
 Plantwijze : 1 per meter
 Aantal : 75 stuks
 Soorten : 25 stuks meidoorn (*Crataegus monogyna*)
 : 25 stuks veldesdoorn (*Acer campestre*)
 : 25 stuks zwarte els (*Alnus glutinosa*)
 Maat : 80-100 cm
 Aanleg en beheer: Zie informatievelen in de bijlage

6. Elzensingel en elzenhakhoutsingel

Locatie	: langs de perceelsgrens (zie tekening)
Lengte	: 50 meter
Breedte	: 1 planrij
Plantwijze	: 1 per meter
Soort	: Zwarte Els (<i>Alnus glutinosa</i>)
Aantal	: 50 stuks
Maat	: veren/8-10 stamomtrek
Overig	: het landschapselement dient d.m.v. een permanent raster te worden beschermt tegen vraat door vee.
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage

7. Solitaire bomen

Locatie	: Verspreid over het terrein (zie tekening)
Soort	: zomereik (<i>Quercus robur</i>)
Aantal	: 3 stuks
Maat	: 10-12 cm stamomtrek
Overig	: het landschapselement dient d.m.v. een permanent raster te worden beschermt tegen vraat door vee.
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage

8. Knotbomenrij

Locatie	: Langs de sloot (zie tekening)
Lengte	: 400 meter
Soort	: schietwilg (<i>Salix alba</i>)
Aantal	: 65 stuks
Plantafstand	: 6 meter
Maat	: veren/8-10 stamomtrek
Overig	: Voor de aanleg van dit landschapselement is een watervergunning nodig van het Waterschap Veluwe. het landschapselement dient d.m.v. een permanent raster te worden beschermt tegen vraat door vee.
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage

7. Plantsoenlijst

Onderstaande plantsoenlijst bevat de beplanting die nodig is om het voorgestelde beplantingsplan uit te kunnen voeren.

Bosplantsoen 80-100	Latijnse naam	Maat	Aantal
Veldesdoorn	Acer campestre	80-100	50
Zwarte els	Alnus glutinosa	80-100	35
Hazelaar	Corylus avellana	80-100	50
Eenstijlige meidoorn	Crataegus monogyna	80-100	75
Kardinaalsmuts	Euonymus europaeus	80-100	25
Beuk (groen)	Fagus sylvatica	80-100	36
Gewone liguster	Ligustrum vulgare	80-100	25
Sleedoorn	Prunus spinosa	80-100	25
Gelderse roos	Viburnum opulus	80-100	50
Veren	Latijnse naam	Maat	Aantal
Schietwilg (tbv knot)	Salix alba	150-250	77
Zwarte els (tbv knot)	Alnus glutinosa	150-250	335
Laanbomen	Latijnse naam	Maat	Aantal
Zomereik	Quercus robur	10-12	3
boompalen	onbehandeld	8x250	3

8. Historische Achtergronden

Historische achtergrond: Knip en scheerheg

Heggen zijn al eeuwen te vinden in het Nederlandse cultuurlandschap. Deze lijnvormige landschapselementen kennen een sterke samenhang met het omringde landschap. Nabij boerderijen en rondom boomgaard en moestuin waren veelal de heggen te vinden. Vaak diende de heggen als eigendoms- of perceelsscheiding. De doornige heg had daarnaast ook nog een belangrijke veekerende functie.

Langs de rivieren dienden de heggen om de waterstroom bij overstromingen te remmen en te verdelen, zodat het vruchtbare slib kon bezinken. Inmiddels zien we dat veel heggen bedreigd worden. Veel heggen zijn uit het landschap verdwenen door de komst van prikkeldraad, de ruilverkavelingen en achterstallig onderhoud. Alle reden om de heg weer terug te brengen in het landschap. Heggen zijn namelijk nog altijd functioneel als windscherm en als veekering, ook bij hoge rivierwaterstanden zorgen ze voor een permanente afrastering. Daarnaast houden ze de grond vast en dragen ze bij aan een goede waterhuishouding.

Ook veel dieren hebben profijt van de aanwezigheid van een heg. Vogels gebruiken het als broedplaats; veel kleine zoogdieren vinden er voedsel en een schuilplaats en voor vleermuizen is een haag erg belangrijk als oriëntatiepunt.

Historische achtergrond: Struweelhaag

Gelderland kent een grote diversiteit aan lijnvormige landschapselementen, waaronder de vrij uitgroeiende haag en de struweelhaag.

De vrij uitgroeiende haag bestaat uit een enkele rij struiken die vrijuit kunnen groeien en de struweelhaag bestaat uit meerdere rijen. De functie van deze hagen was perceelsscheiding en veekering, daarom bestonden de hagen vroeger voornamelijk uit doornsoorten. Soms werden ook nog wat andere struiken en bomen in de haag aangeplant, denk hierbij aan hondsroos, sleedoorn, braam, wilg, eik of es. De hagen boden beschutting voor het vee en zorgden voor gebruikshout. Door de komst van het prikkeldraad, de schaalvergroting en de ruilverkavelingen zijn veel van deze elementen verdwenen. Vaak worden de termen heggen en hagen door elkaar gebruikt, en regionaal hebben ze soms verschillende betekenissen. De term heg gebruiken we voor strak geschoren elementen, de term haag gebruiken we voor de meer breed en hoog uitgroeiende elementen. Soms is er sprake van speciale beheervormen zoals bij het leggen of vlechten van hagen.

Hagen hebben een grote natuurwaarde. Ze zijn vaak een schuilplaats voor veel vogels en kleine zoogdieren en vergroten daardoor de landschappelijke en ecologische variatie.

Historische achtergrond: Solitaire boom en boomgroep

Een solitaire boom of bomengroep werd regelmatig in het weiland aangeplant als schaduw voor het vee of om het landschappelijke beeld compleet te maken. Ook werd een solitaire boom regelmatig op de hoek van het perceel aangeplant als afbakening (grensboom).

Verder vindt men ook regelmatig solitaire bomen rondom het huis. Veel boomsoorten hadden een functie. Zo werd een walnoot vaak in de buurt van de keuken aangeplant omdat de walnoot muggen en vliegen weert en ook zorgde voor schaduw.

Historische achtergrond: Houtwal en Houtsingel

Een houtwal is een lijnvormig door de mens opgeworpen zandlichaam waarop bomen en/of struiken groeien. De wallen dienden vroeger om vee binnen of wild buiten het omgeven gebied te houden. Houtwallen werden ten tijde van de ontginningen (middeleeuwen) op de hogere zandgronden aangelegd. Langs houtwallen vind je vaak aan één of beide zijden greppels. Deze werden gegraven om met de vrijkomende grond de wal op te kunnen werpen. De wallen waren tussen de 50 en 100 cm hoog.

Een houtsingel is een lijnvormige aanplant van bomen en/of struiken van 4 tot maximaal 20 meter breed. Houtsingels lijken veel op houtwallen. Er is echter geen sprake van een opgeworpen wal. Houtsingels werden vooral op de lagere zandgronden aangelegd, meestal parallel aan sloten. De singels leverden brand- en geriefhout, waaraan in het gemengde bedrijf grote behoefte was. Omdat de boer verschillende diktes hout nodig had, werd een hakhoutbeheer gevoerd. Door de komst van prikkeldraad, de schaalvergroting en ruilverkavelingen zijn vele kilometers van deze elementen verdwenen.

De houtwal en houtsingel hebben landschappelijk en ecologisch een belangrijke verbindende functie. Ze zijn tevens van belang voor vleermuizen om zich te oriënteren en als verbindingzone voor fauna. Bij de houtwal zorgt met name de wal voor extra ecologische waarde door de variatie in nat-droog en warm-koud.

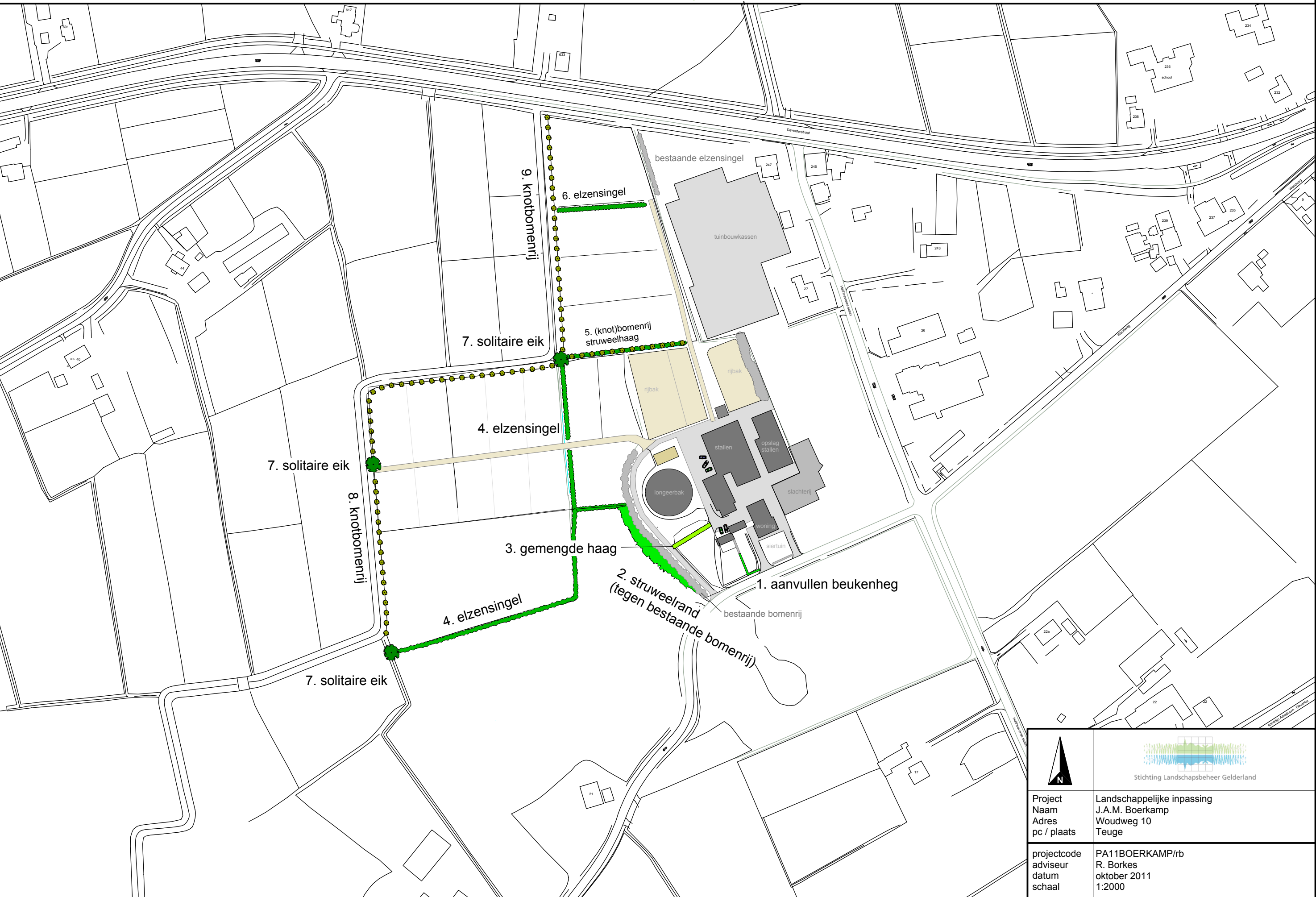
Historische achtergrond: Elzensingel

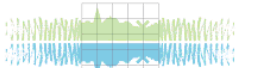
Elzensingels ontstonden spontaan op slootkanten, langs perceels- en eigendomsgrenzen door elenzaadjes die daar kiemden. De vroegere boeren waren blij met de op hun perceelsranden kiemende boompjes en zaagden ze periodiek af voor brandhout en gebruikshout. Veel singels bevatten naast de zwarte elzen (*Alnus glutinosa*) ook een ondergroei van struiken zoals de meidoorn. Dit zorgde ervoor dat de elzensingel ook een veekerende functie had. Later werd het elzenhout ook gebruikt in ijzersmelterijen voordat de steenkool het hout verdrong. Door de ruilverkavelingen en schaalvergroting in de landbouw zijn helaas veel elzensingels verloren gegaan.

Historische achtergrond: Knotbomen

Wilg, populier, es, els, eik en haagbeuk kwamen al voor het begin van onze jaartelling als knotbomen voor. Knotbomen deden dienst als grensafscheiding of als houtleverancier. De knotboom levert gemakkelijk oogstbaar hout op dat voor allerlei doeleinden werd gebruikt. Zo werd het gebruikt voor bezems, manden, oeverbeschoeiingen, takkenbossen en gebruikshout zoals hekken en gereedschapsstelen.

Oudere knotbomen herbergen allerlei planten en dieren. Het aantal diersoorten dat in een knotboom huist is zeer groot. Van de vele vogels die in een knotboom te vinden zijn, is de steenuil een van de trouwste bewoners.

 Stichting Landschapsbeheer Gelderland	
Project Naam Adres pc / plaats	Landschappelijke inpassing J.A.M. Boerkamp Woudweg 10 Teuge
projectcode adviseur datum schaal	PA11BOERKAMP/rb R. Borkes oktober 2011 1:2000